

Verslag kerngroepbijeenkomst Netwerk Jong Leefomgeving

Datum: woensdag 13 september 2017

Aanwezig: Lorenzo Grabijn, Josta van Oostrom, Halima Belkassam, Irene Kalverboer, Sophie Bruil-Kuypers, Doesjka Boer, Youri Boom, Tim van Rooijen, Anette Wolke, Jurgen Klein, Karin Markerink, Martha Bleeker

Omgevingsveiligheid in een verdichtende stad

Op 13 september was de kerngroep van jong Leefomgeving te gast bij de brandweer Amsterdam-Amstelland. Samen met de brandweer hebben we gesproken over de bestuurlijke afwegingsruimte rond het thema omgevingsveiligheid. Met de Omgevingswet wordt deze afwegingsruimte groter én er komt minder vast te liggen in regels. De brandweer nam de kerngroep aan de hand van praktijkvoorbeelden uit de regio mee in de huidige wet- en regelgeving en gaf een doorkijk naar de wijzigingen die komen gaan.

Huidige situatie

De brandweer houdt zich op dit moment voornamelijk bezig met incidentenbestrijding en risicobeheersing. Ze streven naar minder incidenten, slachtoffers, schade en maatschappelijke ontwrichting. Daarbij richten ze zich op de fysieke veiligheid. Dit is breder dan de veiligheid die in het ruimtelijke / planologische spoor relevant is. Om te bewerkstelligen dat bij de ontwikkeling van plannen aandacht is voor deze vorm van veiligheid is het wenselijk dat de brandweer in het voortraject bij de totstandkoming van plannen wordt ingeschakeld. Dit is niet gebruikelijk en vraagt om een cultuurverandering. Zo'n verandering kost tijd.

De regio Amsterdam kampt met een verdichtingsopgave. Om hier invulling aan te geven wordt ingezet op transformaties van bestaande, leegstaande gebouwen en wordt adaptief gebouwd. Vanuit het aspect veiligheid krijgt je dan te maken met verschillende aspecten die om aandacht vragen: de diversiteit aan bebouwingstypologieën, de modal shift, het slimmer ontwerpen en het meervoudig gebruiken van ruimte. Een risico is dat ontwikkelingen wel aan wetgeving voldoen, maar in de praktijk toch onveilige situaties opleveren. Dit kan worden voorkomen door de brandweer zo vroeg mogelijk te betrekken bij een ontwikkeling en samen met de initiatiefnemers na denken over eventuele passende maatregelen. Vooralsnog gebeurt dit helaas te weinig.

Als we het hebben over de planologische kant van het aspect veiligheid dan hebben we het over verschillende risicobronnen en het berekenen van de risico's op basis van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Voor de brandweer zijn deze risico's niet zo zeer van belang. Voor hen is het van belang of een ontwikkeling zelf veilig is en hoe bijvoorbeeld het vuur zich ontwikkelt.

Toekomstige situatie

Met de Omgevingswet wordt het aspect veiligheid vanuit het ruimtelijke spoor integraler beschouwd; het is niet alleen beperkt tot fysieke veiligheid. Een ander verschil is dat ontwikkelingen worden benaderd vanuit het 'ja, mits' principe in plaats van 'nee, tenzij'. Onderdeel van deze nieuwe aanpak is de schillenbenadering. Het uitgangspunt is om kwetsbare bestemmingen (zoals woningen) op korte afstand van risicovolle activiteiten niet en op grotere afstand van risicovolle activiteiten beperkt toe te laten. Als leidraad heeft de brandweer een scenarioboek externe veiligheid opgesteld (<http://www.scenarioboek.nl/>). Dit boek kan als handreiking worden gebruikt door initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen en overheden die de gevaren van het gebruik, het vervoer en de opslag van gevaarlijke stoffen moeten betrekken bij besluitvormingstrajecten.

Zelf aan de slag

Na de toelichting van de brandweer ging de groep zelf aan de slag met de opgave het zo veilig mogelijk herontwikkelen van de Weespertrekvaart; een locatie waar een buisleiding doorheen loopt en op korte afstand transport van gevaarlijke stoffen over het spoor plaatsvindt. Nagedacht werd over: waar plaats je objecten, hoe ga je om met het bepalen van de impact van een incident en wil je omgevingsmaatregelen toepassen en zo ja, welke.

De drie groepen benaderden het vraagstuk allemaal op een iets ander detailniveau. De een zocht naar een economisch dan wel sociale invulling en wees 'vlekken' aan waar volgens hen de kwetsbare groepen juist wel of niet wenselijk zijn. Een andere groep wees concrete locaties aan voor de verschillende functies waarbij kwetsbaarheid en zelfredzaamheid een belangrijke bepalende factor waren voor de invulling van het plangebied.

De laatste groep ging nog gedetailleerder aan de slag en wees concrete locaties aan voor de verschillende doelgroepen die in het gebied worden ondergebracht. Alle groepen kozen ervoor de effecten als uitgangspunt te nemen en kozen op basis daarvan ervoor om bijvoorbeeld de scholen zo ver mogelijk van het spoor en de buisleidingen af te realiseren. Ook besteden alle groepen aandacht aan een extra ontsluiting van en naar het plangebied, vanwege het optimaliseren van de bereikbaarheid van de locatie en snellere ontvluchting mogelijk te maken.

Resumé

In de toekomst zullen we vanuit wetgeving minder gaan denken in regels en is het wenselijk meer aandacht besteden aan veiligheid in de brede zin. Het is lastig om een dergelijke verandering teweeg te brengen. Jong professionals kunnen een rol spelen bij het in de praktijk brengen van deze nieuwe werkwijze. Het blijkt namelijk een uitdaging om mensen ervan te overtuigen dat je niet alleen naar het plaatsgebonden- en het groepsrisico moet kijken, de 'oude' manier van denken. Zo spelen bereikbaarheid en het treffen maatregelen een belangrijke rol om te komen tot een veilige situatie. Door tijdens de planvorming aandacht aan deze aspecten te besteden kan hier op een slimme manier invulling aan worden gegeven. De brandweer heeft hier veel ervaring mee en denkt graag mee over de mogelijkheden. Betrek de brandweer daarom in een zo'n vroeg mogelijk stadium bij ontwikkelingen!